

ΤΗΣ ΔΡΟΣ ΛΙΝΑΣ ΜΕΝΔΩΝΗ

Διαρκές ηθικό και πολιτισμικό έγκλημα

Ο Κυριάκος Μητσοτάκης, με την παρέμβασή του στον βρετανό πρωθυπουργό, επανέφερε στο παγκόσμιο προσκήνιο την ανάγκη επανένωσης των Γλυπτών του Παρθενώνα. Η απάντηση του Μπόρις Τζόνσον περιορίστηκε στο χιλοειπωμένο στερεότυπο ότι αυτό αφορά στο Βρετανικό Μουσείο, παρά την πρόσφατη απόφαση της UNESCO ότι το ζήτημα πρέπει να συζητηθεί ανάμεσα στις δύο χώρες. Η απάντηση προφανώς είναι προσχηματική.

Το Βρετανικό Μουσείο δεν είναι κρατικό. Ομως, επιχορηγείται γενναιόδωρα από το κράτος. Και, βεβαίως, υπόκειται στη βρετανική νομοθεσία. Σύμφωνα, με τον ισχύοντα νόμο (1963), οι Επίτροποι του δεν νομιμοποιούνται να συναινέσουν στην απομάκρυνση των Γλυπτών. Ομως, αυτό δεν σημαίνει ότι η βρετανική κυβέρνηση δεν δικαιούται – εφόσον υπάρχει η βούληση – να τον τροποποιήσει.

Ο Ελγιν – από ιδιοτέλεια και καιροσκοπισμό – μετέφερε παράνομα και αθέμιτα μέσα για να διαρπάξει και να εξαγάγει τα Γλυπτά από την Ελλάδα. Πρόκειται για καταφανή πράξη κατά συρροή και εξακολούθηση κλοπής, συνοδευόμενη από πρωτοφανείς βανδαλισμούς, οι οποίοι προξένησαν ανυπολόγιστες φθορές στο μνημείο, επιπλέον της βλάβης στη φυσική, νοηματική και αισθητική του ακεραιότητα.

Ο Ελγιν, λειτουργώντας ως αρχαιοκάπηλος, πώλησε τα Γλυπτά στο Βρετανικό Μουσείο, το οποίο, εν γνώσει του, αποδέχθηκε προϊόντα κλοπής, αγνοώντας το σκάνδαλο που ξέσπασε στην κοινή γνώμη, τις ευθείες καταγγελίες και τις έντονες διαμαρτυρίες εξεχουσών προσωπικοτήτων της εποχής, στη Βρετανία και την Ευρώπη. Τα ιστορικά δεδομένα της Οθωμανοκρατίας τεκμαίρουν ότι δεν υπήρξε νόμιμη κτήση των Γλυπτών από τον Ελγιν και, συνεπώς, ούτε από το Βρετανικό Μουσείο.

Ο αγώνας της Ελλάδας για τον επαναπατρισμό των Γλυπτών ξεκίνησε σχεδόν αμέσως μετά τη συγκρότηση του Ελληνικού Κράτους. Διεθνοποιήθηκε και τέθηκε, σε συστηματική βάση, τη δεκαετία του '80 από τη Μελίνα Μερκούρη, με την υποβολή επίσημου αιτήματος στο Βρετανικό Μουσείο και την UNESCO.

Η θέση μας ήταν εξαρχής και παραμένει εθνική, ομόφωνη, ομόθυμη, αμετάβλητη και σαφής. Η βίαιη και καταστροφική απόσπαση των Γλυπτών από τον Παρθενώνα και η απομάκρυνσή τους από το φυσικό και εννοιολογικό τους περιβάλλον, αντέβαινε στους ισχύοντες νόμους, το κοινό περί δικαίου αίσθημα και τα ήθη της εποχής, που συντελέστηκε. Σήμερα, εξακολουθεί να αντίκειται στο εθνικό και διεθνές

Το Ελληνικό Κράτος δεν αναγνωρίζει στο Βρετανικό Μουσείο οποιοδήποτε δικαίωμα κυριότητας, κατοχής και νομής επί των Γλυπτών. Αντίθετα, υποχρεούται συνταγματικά και νομιμοποιείται ηθικά να αξιώνει και να επιδιώκει με κάθε νόμιμο και πρόσφορο μέσο την οριστική, μόνιμη και αμετάκλητη επιστροφή τους προς επανόρθωση του δικαίου και της ηθικής τάξης, και κυρίως την αποκατάσταση της ακεραιότητας του μνημείου

δίκαιο, τις διεθνείς συμφωνίες και συμβάσεις, καθώς και στις κοινώς αποδεκτές αρχές και αντιλήψεις για την προστασία και διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Το Ελληνικό Κράτος δεν αναγνωρίζει στο Βρετανικό Μουσείο οποιοδήποτε δικαίωμα κυριότητας, κατοχής και νομής επί των Γλυπτών. Αντίθετα, υποχρεούται συνταγματικά και νομιμοποιείται ηθικά να αξιώνει και να επιδιώκει με κάθε νόμιμο και πρόσφορο μέσο την οριστική, μόνιμη και αμετάκλητη επιστροφή τους προς επανόρθωση του δικαίου και της ηθικής τάξης, και κυρίως την αποκατάσταση της ακεραιότητας του μνημείου. Η αξίωσή μας για επανένωση των Γλυπτών έχει επιπρόσθετα μια ευρύτερη και πανανθρώπινη πολιτισμική διάσταση. Αντίθετα με άλλα λεπλατημένα μνημεία με αυτοτελή, αυθύπαρκτη και ανεξάρτητη, από το εκάστοτε φυσικό περιβάλλον, υπόσταση, τα Γλυπτά του Παρθενώνα αποτελούν οργανικά και αναπόσπαστα μέρη ενός σύνθετου

αρχιτεκτονήματος και καλλιτεχνικού δημιουργήματος, συναποτελώντας ενιαία και αδιαίρετη φυσική, αισθητική και νοηματική οντότητα. Παράλληλα, ο Παρθενώνας βρίσκεται σε άμεση διαλεκτική σχέση και συνάφεια με τα οικοδομήματα που τον περιβάλλουν και – που συνολικά – συγκροτούν αδιάσπαστη ενότητα, η οποία προσδιορίζεται και αναδεικνύεται από τον Βράχο και το φυσικό τοπίο της Ακρόπολης. Η ενότητα αυτή έχει συγκεκριμένο ιδεολογικό και νοηματικό υπόβαθρο, ενώ εκπέμπει συγκεκριμένα μηνύματα και συμβολισμούς.

Η διαιώνιση της κατάλυσης της ακεραιότητας του Παρθενώνα – με την παγκόσμια συμβολική αξία και ενοποιό δύναμη – συνιστά διαρκές ηθικό και πολιτισμικό έγκλημα. Για τον λόγο αυτό, το ελληνικό αίτημα δεν περιορίστηκε σε εθνικό πλαίσιο. Απέκτησε διεθνείς διαστάσεις. Αναδείχθηκε ως καθολικό, επιτακτικό και πάντα επίκαιρο αίτημα της απανταχού κοινωνίας των πολιτών. Σε συμβολικό επίπεδο έχει καταστεί συνώνυμο της διεθνούς απαίτησης για καθολικό σεβασμό και προάσπιση της κοινής πολιτιστικής κληρονομιάς της ανθρωπότητας.

Αντίθετα, το Βρετανικό Μουσείο – και όσοι καλύπτονται πίσω από αυτό – παραμένει προσκολλημένο σε αποικιοκρατικές καταβολές, με αφετηρία και βασικό συστατικό στοιχείο του χαρακτήρα και της νοοτροπίας τους, την ανταγωνιστική συλλογή και επίδειξη παντός είδους «αποκτημάτων» και «τροπαιών».

Η Ελληνική Πολιτεία – στο υψηλότερο επίπεδο – δηλώνει την πρόθεσή της να θεραπεύσει το κενό που θα δημιουργήσει στο Βρετανικό Μουσείο η επιστροφή των Γλυπτών, προσφέροντας περιοδικές εκθέσεις εξεχουσών αρχαιοτήτων. Ταυτόχρονα, όμως, διαβεβαιώνει τη βρετανική πλευρά ότι όσο εμμένει στην άρνησή της, η Ελλάδα συνεχίζει και εντείνει την πίεση διεθνώς, έως ότου αυτή καταστεί αφόρητη και οι Βρετανοί αναγκαστούν να αναθεωρήσουν τη στάση τους.

Η δρ Λίνα Μενδώνη είναι υπουργός Πολιτισμού και Αθλητισμού

